

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CIX. Bonæ fidei possessor restituere tenetur fructus naturales rei
alienæ, & parte mixtos, non verò merè industriales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

lus emptor ignorat rem esse furtivam) nec semper succedit loco rei, sed solum quando, & in quantum venditor inde factus est ditior, & (secundum Glossam in L. si & rem ff. de petit. heredit. Bartolum ibidem, & Doctores communiter interpretantes Legem mater cod. de rei vendit.) in iis quæ Legisperiti vocant universalia, cujusmodi sunt dos, hereditas, &c.

1064 4°. si post rem alienam bonâ fide emptam, & bonâ fide revenditam, periculum sit evictionis, revenditor tenetur quidem consulere indemnitati sui emptoris, ut dixi, traditque S. Thomas q. 77. a. 2. ubi docet eo casu teneri damnum compensare emptori. Sed si periculum non sit evictionis, nec inde factus sit ditior, non tenetur quidquam manifestare, vel restituere domino, nec emptori suo, cum periculo amissionis pretii sui. Ad id namque non tenetur ratione rei acceptæ: utpote apud ipsum, nec extantis in se, nec in aliquo unde factus sit ditior. Nec ratione injustæ acceptionis: utpote quæ supponitur non intervenisse. Nec denique ratione contractûs: quia nullum contractum, nec negotium habuit cum domino, sed solum cum emptore suo. Emptori verò solum tenetur de evictione, cujus supponitur nullum esse periculum. Idque verum est, etsi dominus compareat, & veniat in notitiam rei suæ, si emptor (cui res illius domini bonâ fide revendita fuit) non possit inveniri, vel rem illam bonâ fide consumpserit, in nullo factus inde ditior. Ita Sorus lib. 4. q. 7. a. 2. Azorius, Vasquez, Lessius, &c.

CAPUT CIX.

Bona fidei possessor restituere tenetur fructus naturales rei aliena, & ex parte mixtos, non verò merè industriales.

1065 **F**RUCTUS in triplici sunt differentia, naturales, industriales, & mixti. *Naturales* ex ipsa re naturaliter procedunt, absque humana industria, ut fetus animalium, herbæ ex terra non culta. *Industriales* ex sola hominum industria proveniunt, re, tamquam instrumento, passivè concurrente, ut lucrum ex negotiatione pecuniæ, quæ ex se sterilis est. *Mixti* partim oriuntur ex ipsa rei natura, partim ex industria, ut segetes. Et isti, juxta Sanchez lib. 2. in Decal. c. 33. n. 48. à prævalenti denominationem accipiunt, ita ut simpliciter industriales dicendi sint, ubi plus est industriæ, quàm naturæ; naturales, ubi plus naturæ. Sed hoc non probò, nisi ubi penè totum est naturæ, & ferè nihil industriæ, ut in fructibus arborum, ita ut locum habeat vulgatum axioma: *Parum pro nihilo reputatur.* Nam ubi non parum est industriæ, licet plus sit naturæ, cur nulla istius industriæ ratio haberetur? Mixtis accensendi sunt fructus civiles, sive pretia lo-

cationis domorum, equorum, &c. quæ secundum L. *prædiorum* ff. de usuris, fructus propriè non sunt, sed solum fictione Juris Civilis, propter quod civiles appellantur. Mixtis (inquam) potiùs accensendi sunt, quàm simpliciter industrialibus (quibus eos accenset Navarrus) cum ad pretia illa non sola concurrat industria, sed res ipsa, sive domus, equus, &c.

1066 Possessor itaque bonæ fidei restituere non tenetur fructus merè industriales: quia non sunt fructus rei alienæ, sed industriæ propriæ. Tenetur tamen restituere fructus naturales (nisi eos instar rerum mobilium triennio præscripserit) & mixtos, apud se extantes in se, vel in æquivalenti, quatenus inde factus est ditior; deductis tamen expensis, & æstimatione operarum. Quia, iis deductis, quod superest, censetur fructus rei. Ejus proinde sunt, cujus est res. Quia res unaquæque domino suo fructificat.

Sed quid de fructibus civilibus? cum ex dictis in fine numeri 1065. accensendi sint fructibus mixtis, idem de iis ac de mixtis dicendum. Scio, quòd Navarrus, Lopez, & alii, à restitutione excusent eum, qui lucrum accepit ex locatione equi alieni v. g. à se bonâ fide possessi, si eum dominus locaturus non erat; vel ex locatione fundi, quem dominus relicturus erat infructuosum.

1067 Sed talem non excusandum probabilis docere videtur Layman lib. 3. tr. 2. c. 3. n. 6. quòd enim res apud dominum fructificatura non erat, per accidens est; bonæque fortunæ domini tribuendum, quòd in manu aliena fructificet, prout omnes fatentur in casu quo fructificat in manu iniqui possessoris, non fructificatura in manu domini. In quacumque enim manu res aliena fructificat, domino fructificat, sive apud dominum similiter fructificatura, sive non. Quia semper equidem fructus rei sunt, nec novum est, quòd res apud alienum possessorem plus fructificet, quàm si apud dominum remansisset.

Major est difficultas, an in casu quo rem alienam, bonâ fide vilis emptam à fure, eadem fide Titius carius revendidisset, teneretur excessum restituere? Negant Molina, & alii apud Dianam p. 3. tr. 5. resol. 41. quia excessus iste, fructus est industriæ, non rei, uti colligitur ex eo quòd si fur ipse rem illam ab emptore Titii redimeret, illamque domino restitueret, domino plenè satisfecisse censeretur, etiam si totum pretium sibi Titius retineret.

1070 Sed contrà est, quòd excessus nec semper, nec regulariter sit fructus industriæ, sed partim etiam rei venditæ. Regulariter namque non sola industria vendentis, sed & circumstantiæ rei venditæ ipsam cariorem efficiunt, ut quia res illa hic & nunc rara est. Et ideo totus excessus regulariter censendus non est immunis à restitutione, sed

folùm id quod prudentis arbitrio respondet labori, & industriæ vendentis, ut rectè Sanchez ubi suprà n. 28. Et ideò Titius, qui equum alienum, hic valentem 50. aureis, alibi (ubi equi rariores erant) 100. aureis vendidit, non satisfacit restituendo 50. domino, qui equum eò non erat ducturus (quidquid aliqui dixerint) quia quòd equus ibi valeat 100. non est ratione tui laboris & industriæ (sine qua equidem ibi valeret 100.) sed ob equorum ibi penuriam, vel ob emptorum frequentiam, &c. Titius ergo folùm retinere potest æstimationem laboris, industriæ, & expensarum in equo illuc transfereudo. De cætero namque res, ubicumque est, semper domini est, & domino valet, quod ibi valet, sive interim tantum valuisset in manu domini, sive non. Quia equidem res, extra manum domini meliorata, vel ob intrinsicè, sive extrinsicè, ipsi meliorata est, deductis expensis, operà, & industrià ad eam meliorandam, etiam si in manu domini meliorata non fuisset.

1071 Dixi, etiam si in manu domini meliorata non fuisset: quia res unaquæque domino crescit & decrescit, sicut domino conservatur & perit, &c. Quemadmodum ergo si in manu alieni possessoris bonæ fidei periisset, vel deteriorata fuisset, domino periisset, & deteriorata fuisset, licet in manu domini non peritura, nec deterior futura; ita similiter, &c. Æquum est enim, ut, deductis deducendis, ex re sua sentiat commodum meliorationis, & conservationis, omnibus iis casibus, quibus ex ea onus sentiret deteriorationis & interitus.

1072 Dixi etiam, deductis expensis meliorationis. Nequis tamen in eo, & antedictis decipiat, observandum 1º. ex Palao disp. un. de just. in genere p. 24. §. 11. triplicis generis esse melioramenta, necessaria, utilia, merè voluptuaria. *Necessaria*, sine quibus res nullo, vel deteriores fructus dedisset. *Utilia*, sine quibus non dedisset tam multos. *Voluptuaria*, quæ merè serviunt ad ornatum, & voluptatem, absque hoc quòd res ideò plus reddat. Quando ergo dixi, deducendas esse meliorationis expensas, intellige de expensis melioramentorum necessariorum & utilium (quas exigere non potest malæ fidei possessor: utpote eo jure in pœnam delicti privatus per *L. si ex argento ff. de condition. furti*) non merè voluptuariorum. Quia æquum non est, dominum cogi ad emendum voluptuaria, quibus libentius caruisset, quam pecunià pro iis solvendâ.

1073 Observandum 2º. possessori bonæ fidei, ob bonam fidem, concedi actionem, quâ dominum (repetentem rem suam) in iudicio compellere possit ad solutionem pro valore expensarum meliorationis, non autem pro valore meliorationis. *L. si ex fundo ff. de rei vindicat.* Quòd si expensæ illæ superent valorem meliorationis, dominus non tenetur

eam emere plusquam valeat. Si denique melioratio domino non constitisset, nisi dimidium expensarum, folùm tenebitur ad dimidium. Imò ad nihil, si possessor ex fructibus rei tantum perceperit, & consumpserit, quantum expendit. Quia per hoc censetur sibi compensasse. Videri potest Sanchez suprà n. 41. & seqq.

Observandum 3º. quòd si fructus bonæ fidei de percepti à possessore bonæ fidei, durante eadem bonâ fide, perierint absque culpa ipsius, quæ sit formalis injustitia, eos restituere non teneatur. Quia nullus apparet titulus, quo teneatur. Non enim, ratione rei acceptæ, neque ratione injustæ acceptionis, &c.

Observandum 4º. contra dicta n. 1066. 1074 1075 obijci posse Legem *bonæ fidei ff. de acquir. dom. ubi dicitur, quòd bonæ fidei emptor, percipiendo fructus, etiam ex re aliena, suos interim facit, non tantum eos, qui diligentia, & operâ ejus provenerunt, sed omnes.* Quâ objectione Cardinalis de Lugo suprà n. 47. ad eò se torquet, ut dicat leges civiles hoc in puncto sibi invicem contrarias esse: quia *L. fructus percipiendo ff. de usuris ex adverso dicitur: suos facit illos tantum, quos operis acquisierit.* Sed nulla est contrarietas: quia *lex bonæ fidei* non dicit absolute, quòd possessor bonæ fidei fructus omnes facit suos, sed cum addito, *interim*, additâ hâc ratione: *quia quòd fructus attinet, loco domini penè est.* Quod Sylvester verbo *fructus q. 1. &c.* Theologi communiter procedere dicunt in foro externo, in quo fructus illos, etiam naturales, restituere non tenetur, priusquam lis ipsi moveatur, sed potest eos, usque ad iudicis sententiam, per interim retinere beneficio legis illius, quæ eo in foro concedit ipsi quasi dominium eorum, non absolutum, & perfectum (de quo loquitur *lex fructus percipiendo*) sed secundum quid, & cum onere restituendi, cum in iudicio repetentur. Vel dic *legem bonæ fidei* hoc sensu dicere, quòd bonæ fidei possessor fructus rei possessæ, etiam naturales, etiam in foro conscientia, per interim facit suos, & respectu eorum quasi domini loco penè sit; quòd si eos, durante bonâ fide, alienaverit, vel consumpserit, ad nihil teneatur, nisi quatenus inde factus est ditior. Possessorem namque bonæ fidei, ante juridicam repetitionem, in foro conscientia debere restituere fructus naturales, & mixtos; bonâ fide consumptos, quatenus inde factus est ditior; nulla lex negat; imò *lex item venium*, & *lex si & rem ff. de petit. hereditatis in simili* affirmat, cum dicit, quòd possessor hereditatis alienæ, quam bonâ fide putat esse suam, si aliquid ex ea bonâ fide consumpserit, ante repetitionem restituere teneatur, quatenus inde ditior evasit. Quòd quidem ita est de jure communi. Sed in Gallia fructus omnes indistinctè à quocumque posses-

fore restituuntur à tempore litis motæ . . .
In Belgio verò nostro, in judiciis obtinet
sententia eorum, qui bonæ fidei possessori
tribuunt fructus omnes, etiam naturales, in-
distinctè, id est non distinguendo, an inde
ditior evaserit, an non. Videri potest Stock-
mansius decis. 127.

CAPUT CX.

*Bonæ fidei possessor, ex quo cognoscit se rem
alienam bonæ fidei emisse à fure, tenetur
eam immediatè reddere domino, etiam cum
periculo amittendæ pretium à se persoluitum,
nec potest reddere furi, à quo scit domi-
no non restituendam.*

1076 **I**Ta Major in 4. dist. 15. q. 26. Armilla,
Joannes Medina, Ledesma, Covarruvias,
Cajetanus, Sotus, Azorius, Sylvius, Lay-
man, &c. contra Sylvestrum, Navarrum,
Vasquez, Lessium, Wiggers, Malderum,
Card. de Lugo, Dicastillum, &c.

Probatur 1°. ex doctrina sancti Thomæ
q. 62. a. 6. ubi de illo qui rem alienam
accepit, etiam absque alterius injuria, dicit,
quod ratione rei tenetur eam restituere,
quandiu eam apud se habet: *quia quod ha-
bet ultra id quod suum est, debet ei subtrahi,
& dari ei cui deest, secundum formam com-
mutativæ justitiæ.* Non sufficit ergo redde-
re furi; sed restituere debet ei, cui debita
est ex justitiâ.

1077 2°. dominus habet jus, ut sua sibi res im-
mediatè restituatur ab emptore bonæ fidei,
non obstante jacturâ pretii quod emptor in-
curreret. Cum res unaquæque, apud quem-
cumque sit, immediatè clamet ad dominum
suum; qui propterea, si sciret rem suam
esse apud emptorem bonæ fidei, illam ab
ipso immediatè repetere posset, sive per se,
sive per Judicem; nec teneretur consentire,
ut immediatè redderetur furi, ad recupera-
tionem pretii ipsi dati; quinimò, non obsta-
te jacturâ pretii, quam emptor ille subiret,
eam ab ipso immediatè vindicare posset.
*L. mater, & L. adversus Cod. de rei vendi-
cat.*

1078 Respondent Adversarii, dominum qui-
dem habere jus repetendi rem suam, ubi-
cumque repertam, & ut sibi repetenti non
resistatur; non tamen habere jus ad hoc, ut
emptor bonæ fidei eam sibi non repetenti
ultrò reddat cum jacturâ pretii sui, quando
fur, à quo accepit, potens est eam resti-
tuere.

Sed contrâ; si dominus habet jus, ut sibi
repetenti immediatè restituatur ab emptore
bonæ fidei, non obstante jacturâ pretii: igitur
etiam habet jus, ut sibi, ob facti igno-
rantiam non repetenti, immediatè restituatur,
&c. Si enim non repetat, ignorantia
facti in causa est, quæ cum domino non ad-
mitat jus, ut sua sibi res immediatè restituatur;
jus etiam illud ipsi non admittit non re-

petitio, ex illa facti ignorantia procedens:
maximè cum jus illud ipsi etiam non ad-
mitat jacturâ pretii, quam emptor bonæ fi-
dei incurreret, rem ipsi immediatè restituendo.
Si enim, non obstante jacturâ illâ, bonæ
fidei emptor teneatur illam immediatè
restituere domino repetenti; signum est quod
jactura illa ipsum non excuset ab immédia-
ta restitutione. Et si jactura illa non obli-
get dominum ad consentiendum, ut emptor
rem illam reddat furi, à quo dominus eam
non est recepturus; signum est, quod non
obstante jacturâ illâ, dominus retineat jus,
ut res illa sibi, etiam ex facti ignorantia
non repetenti, immediatè restituatur.

Probatur 3°. si dominus ipse rem alterius
extorsisset è manu furis, putans esse suam,
sibi ab eodem fure sublatam; cognitâ veri-
tate, non posset eam furi reddere, ad hoc ut
suam sibi fur restituere. Similiter ergo, dum
res alterius est apud emptorem, emptor non
potest eam furi reddere, ad hoc ut pretium
suum sibi fur restituatur.

4°. emptor ille, rem reponendo in ma-
nus furis, à quo scit domino non restituenda-
dam, positivè concurreret ad injustam dam-
nificationem domini, perinde ac si rem al-
terius (in casu proximè dicto) extortam
è manibus furis, in manus ejusdem reponeret,
ut suam recuperaret: in utroque
enim casu, invito domino, rem ipsius reponeret
in pejori statu, quam jam sit apud se: in eo
utique statu in quo scit eam domino perituram;
concurreret proinde moraliter ad istam deperitionem.

5°. rem reponendo in manus furis, æ-
què cooperaretur iniquæ detentioni ipsius,
atque cooperaretur furto, si ad recuperandum
equum suum, sibi à latrone surreptum,
ipsi traderet equum vicini sui, in stabulo
suo casualiter repertum; vel eundem
in finem traderet ipsi gemmam alienam,
publico à se inventam loco, sciens cujus
sit; vel eam (ad instantiam debitoris mei,
minantis se alioqui non satisfacturum, sed
aufugiturum) ad recuperandum debitum,
eo reponerem loco, ubi ab eodem debi-
tore surripendam cognoscerem.

6°. nihil æquius, rationabiliusque natu-
ralissimâ istâ divini juris regulâ: *Quod tibi
non vis fieri, ne feceris alteri.* Nullus ve-
rò Adversariorum vellet rem suam, ab alio
quo tertio bonæ fidei emptam à fure, ad
recuperandum pretium, restitui furi, à quo
eam non esset recepturus.

CAPUT CXI.

Respondetur ad ea quæ obijciuntur.

Objicies 1°. emptor bonæ fidei habet
jus rescindendi contractum cum fure
initum, utpote injustum ex parte furis; &
ex parte emptoris initum ex errore dante
causam contractui. Ergo non facit domino